

Derzsényi Anita

A Maghreb al-Káida

A 2001. szeptember 11-i merényleteket követően az iszlám szent háborúja kiemelt helyet kapott a biztonságpolitikai kutatások és elemzések témái között. Oszama bin Laden szervezetét az amerikaiak a nyugati demokráciák elleni legfőbb veszélynek nyilvánították. Az al-Káida új „franchise”-a a Maghreb-térségben, az al-Káida Szervezete az Iszlám Maghreb Földjén néven az algériai Ima és Harc Szalafita Csoportból jött létre. Jelen írás a szervezet kialakulását és terrorista tevékenységét mutatja be.

A GSPC-től a Maghreb al-Káidáig

Az Ima és Harc Szalafita Csoport (*al-Dzsamaa asz-szalafijja al-dawaa wa l-qital; Salafist Group for Preaching and Combat; Group Salafist pour la Prédecoration et le Combat – GSPC*) 2003 márciusában került a nyugati média látókörébe, amikor tagjai a Szaharában harminckét európai turistát ejtettek túszul. Ettől kezdve vált a nyugati sajtó Maghreb-terrorizmussal foglalkozó oldalainak főszerelőjévé a GSPC, melyet komoly fenyegetésnek minősítettek a szakértők elsősorban Franciaországra nézve.

A csoport 1998-ban alakult, azonban tevékenysége az első években nehezen volt elkülöníthető a más, Algériában működő radikális fegyveres iszlám csoportok által végrehajtott akcióktól. A GSPC a hírhedt Iszlám Fegyveres Csoportból (*Armed Islamic Group; Groupement Islamique Armé – GIA*) szakadt ki: a „piszkos háború” ideje alatt, 1992 és 1999 között a GIA testesítette meg a terrorizmust Algériában. A GSPC vezetői nem értettek egyet a GIA kegyetlen, civil áldozatokat is követelő öldöklésével, s ezért hagyták el a csoportot az 1990-es évek végén. Az új szervezet-

nek főleg Kabíliában és a Szaharában voltak csoportjai. Sokáig kizárólag a biztonsági erőket támadták, sőt kezdetben a GSPC egyik célkitűzése az volt, hogy visszaszeresse a lakosság támogatását, amelyet korábban az Iszlám Üdvfront élvezett, de amely a GIA tevékenysége miatt szinte teljesen felszámolódott. A csoport első nyilatkozata, amelyet vezetőjük Hasszan Hattab 1999. április 24-én tett közzé, az *Al-Dzsamaa Rahma* (Kegyes vagy Irgalmas Csoport) címet kapta. A közlemény üzenete szerint elődjével, a GIA-val ellentétben a GSPC nem tekint mindenkit hitehagyottnak, a kormány elleni harcra koncentrál, és szeretné megnyerni magának az algériai lakosság támogatását.

A Hasszan Hattab vezette viszonylag mérsékelt és nem jelentős csoport szakított a GIA kegyetlen akcióival, a véres polgárháború véget ért, a csoportnak azonban katonai értelemben nem volt esélye arra, hogy megdöntse a rendszert. A vezetésben kialakult ellentétek végül ahhoz vezettek, hogy 2004-ben Hasszan Hattabot eltávolították a csoport éléről.

A GSPC következő emirje Nabil Szahraui – ismertebb nevén Abu Ibrahim Musztafa –

radikálisabb beállítottságú vezető volt, de katonai téren neki sem sikerült áttörést elérnie. Vezetése alatt a csoportot számos komoly veszteség érte, ő maga is az összecsapások során veszítette életét.

Már Szahraui is megpróbált közelebbi kapcsolatokat kiépíteni az al-Káida szervezetével, kezdeményezése azonban nem lett eredményes, mivel mindamelllett, hogy áldását adta az al-Káidára és annak globális szent háborújára, számos olyan álláspontját fenntartotta, amelyek távol tartották a szervezettől. A csoport nemzeti jellegét és függetlenségét helyezte előtérbe. Kitartott amellett, hogy a hitehagyottak ellen folytatott harc elsőbbséget élvez a hitetlenek elleni harccal szemben, ami a GSPC esetében azt jelenti, hogy tevékenységét elsősorban Algériára összpontosítja, és nem Európára. Lényegében ugyanezt az álláspontot képviselte akkor is, amikor úgy nyilatkozott, hogy a GSPC támogatni fogja az Algérián kívüli harcokat, de csak akkor, ha hazai céljainak megvalósítása ezt lehetővé teszi.

A **Maghreb al-Káida** nevének rövidítése megérdemel némi helyreigazítást. Gyakran használatos az AQMI rövidítés, amely az *Al-Qaida au Maghreb Islamique* megnevezést takarja. Ugyanezt a rövidítést megtaláljuk az angol nyelvű publikációkban is AQIM, azaz *Al-Qaeda in the Islamic Maghreb* változatban. Létezik még egy francia rövidítés, a BAQMI, amely a *Branche d'Al-Qaida au Maghreb Islamique* elnevezésnek felel meg. Mindhárom rövidítés hibás, mivel ezek csak részben felelnek meg az eredeti arab megnevezésnek, a *Tanzim Al-Kaida bi-Bilad Al-Magrib Al-Iszlaminak*, amelynek magyar megfelelője az *Al-Káida Szervezete az Iszlám Maghreb Földjén*. A gyakran alkalmazott hibás rövidítések közül hiányzik az al-Káida számára fontos és hangsúlyos két elem, amelyek a szervezeti egységet és a területi egységet hivatottak kifejezni: a „szervezet” és az „ország” vagy „föld” szó. A névválasztás során ezek hosszú alkudozás tárgyát képezték.

Nyugaton 2004-re megerősödött az a feltetelezés, miszerint az al-Káida egy „új Afغانisztánt” akar létrehozni a Maghreb térségében. A szaharai túszygy miatt 2003-tól a nyugati döntéshozók és a média a GSPC-t az al-Káida egyik ágának tekintette, amelynek – ahogy Jean-Louis Bruguiére francia bíró fogalmazott – az a küldetése, hogy a Maghreb és a Száhel térségében a veszélyes iszlám magot szövetségbe tömörítse.

A csoport vezetője 2004-ben Abu Muszab Abduludud, eredeti nevén Abdelmalek Drukdel lett, aki a nemzetközivé válás irányába mutató politikát kezdett. Még 2004-ben felvette a kapcsolatot az iraki al-Káida akkori vezetőjével, al-Zarkavival. Az al-Káida propagandatechnikáit kezdték alkalmazni: az akcióikat filmre vették, és dzsihádisták énekekkel aláfestve, az al-Káida vezetők nyilatkozatainak részleteivel, és kiképzőtáborokban rögzített felvételekkel összevágva az interneten terjesztették.

2005. június 4-én hajnalban, két nappal a Transzszaharai Terrorizmus Elleni Kezdeményezés (*Trans-Saharan Counterterrorism Initiative – TSCTI*) keretében Mali és Niger északi részén tervezett Flintlock 2005 közös hadgyakorlat megkezdése előtt egy 100-150 fős jól felfegyverzett csoport támadta meg a mauritániai hadsereg egyik laktanyáját az ország észak-keleti részén, Lemgheityben, az algériai és a mali határ közelében. Ould Sid Ahmed Taya mauritániai elnök rezsimje a támadást azonnal a GSPC-nek tulajdonította. Másnap, június 5-én a GSPC weboldalán közzétett nyilatkozatban a szervezet magára vállalta az akciót, revánsnak nevezve a mauritániai letartóztatásokra, és válasznak az amerikaiak Flintlock 2005 elnevezésű hadgyakorlata tervére. Az akciót a GSPC 9. zónájának (Szahara) emírje, Mokhtar Belmokhtar vezette. Az akciót az al-Káida is üdvözölte egy közleményében, amelyet Abu Majszara al-Iraqi, az iraki al-Káida médiaos-

tályának vezetője írt alá. A támadásban az algériai titkosszolgálat és az amerikai adminisztráció kézzelfogható bizonyítékát látta annak, hogy az al-Káida a GSPC-n keresztül megjelent Észak-Afrikában.

A GSPC nemzetközivé válását fokozatosan erősítette mind a szervezet, mind az al-Káida. 2005 júliusában Bagdadban két algériai diplomatát rabolt el és gyilkolt meg az iraki al-Káida. A GSPC kommunikációs bizottsága 2005. július 23-i és 28-i dátummal két közleményt adott ki, amelyekben üdvözölték az akciót, és azzal igazolták annak jogosságát, hogy az algériai állam 2003-ban támogatta Irak amerikai megszállását és megítélésük szerint törvénytelen kormány létrehozását. 2005. augusztus 1-jén egy harmadik közleményt is kiadtak, amelyben az emberrablást és a diplomaták meggyilkolását azzal igazolják, hogy az algériai kormány az Egyesült Államok NATO-n kívüli stratégiai szövetségese, semmit sem tett az iraki nép támogatása ügyében, továbbá nem engedélyezte az iraki invázió elleni megnyilvánulásokat, és nem fejezte ki tiltakozását a falludzsai, Abu Graib-i stb. események ellen.

A Maghreb al-Káida az észak-afrikai dzsihádisták mozgalmak egyesítését vállalta magára, szövetségbe tömörítette az algériai, marokkói, tunéziai, líbiai és mauritániai harcosokat. 2006-ig a GSPC elsődleges feladata az iraki felkelés támogatása volt. A harcosokat a Maghreb-térségben és a Száhel-övezetben toborozták, és a Szaharában létrehozott táborokban képezték ki. A csoport névváltása nem egyszerűen csak az elnevezés formális módosítása: politikai és ideológiai változtatásnak felelt meg. A „közeli vagy belső ellenség”, azaz az algériai kormány ellen irányuló harc a „távoli vagy külső ellenség”, tehát a külföldi érdekeltségek és általában a Nyugat elleni akciók irányába mozdult el.

A George W. Bush kormánya által 2001 őszi meghirdetett terrorizmus elleni globális háború egyik fő célpontja az ún. transzszaharai, illetve pánzsáhel övezet volt. 2002-től több terrorizmusellenes programot és kezdeményezést is indítottak Washington és a térség államai. Közülük a legjelentősebbek a következők.

A 2002 novemberében létrehozott Pánzsáhel Kezdeményezés (*Pan-Sahel Initiative – PSI*) célja a részt vevő országok (Csád, Mali, Mauritánia, Niger) határai ellenőrzésének erősítése, a fegyver- és embercsempészet, az illegális migráció visszaszorítása, valamint a terrorizmus elleni küzdelem koordinálása az Egyesült Államok és a kezdeményezés résztvevői között.

A PSI helyére 2004 decemberében a Transzszaharai Terrorizmusellenes Kezdeményezés (*Trans-Saharan Counterterrorism Initiative – TSCTI*) lépett, kibővült tagsággal (Algéria, Burkina Faso, Csád, Líbia, Marokkó, Mali, Mauritánia, Niger, Nigéria, Szenegál és Tunézia). A TSCTI célja a kezdeményezéshez csatlakozott országok területének jobb ellenőrzése, hogy elhagyatott afrikai területek ne szolgálhassanak menedékkül, kiképzőbázisul a terroristák és terrorista csoportok számára. A TSCTI nem a harcra, hanem elsősorban a megelőzésre és az erők felkészítésére koncentráló program.

A TSCTI keretében, annak katonai komponenseként jött létre az Operation Enduring Freedom Trans Sahara (OEF-TS), 2004 júniusában került sor az Operation Enduring Freedom Chad- (OEF-Chad) műveletre, illetve a Flintlock 2005 hadgyakorlatra. A műveleteket az amerikai erők európai parancsnoksága koordinálta. A Flintlock 2005 hadgyakorlatra 2005. június 6. és 26. között került sor, melynek során nyolc afrikai ország – köztük Algéria és Mauritánia – háromezer katonáját mozgósították, s részt vett benne az amerikai különleges erők hétszáz katonája is.

Az akciók végrehajtásának módszerei és eszközei is jelentős változáson mentek keresztül. A fegyveres támadásokat fokozatosan az improvizált robbanószerkezetek alkalmazása, a pokolgépes merényletek végrehajtása váltotta fel. Az al-Káida egyfajta névjegyként az egyidejű merényleteket

helyezték előtérbe. Az iraki tapasztalatok inspirálta speciális merényletekben mártírelöltek, azaz önkéntes kamikázék, öngyilkos merénylők által vezetett gépjárművekbe rejtett robbanószerkezeteket alkalmaznak a támadások során. Jól szemlélteti ezt a 2007-es algíri robbantásos merényletekről készített és az interneten terjesztett film, amelyben mártírelöltek is megszólalnak.

2006. szeptember 11-én Ajman al-Zavahiri, az al-Káida második embere bejelentette a GSPC csatlakozását a szervezethez. Két nappal később, szeptember 13-án a GSPC weboldalán közzétettek egy közleményt, amelyben megerősítették az információt: „Készek vagyunk hűséget esküdni Oszama bin Laden sejknek. Folytatjuk dzsihádukat Algériában. Katonáink a rendelkezésére állnak, hogy közreműködésünkkel bárhol és bármikor lecsaphasson.”

2007. január 24-én jelentették be, hogy a szervezet nevet változtat. A közleményt Abu Muszab Abdeluadud írta alá. „Azt követően, hogy a GSPC csatlakozott az al-Káida szervezetéhez, és hűséget esküdünk az iszlám oroszlánjának, Oszama bin Ladennek, Allah vigyázzon rá, a csoportnak nevet kellett változtatnia, hogy az algériai mudzsáhidok és az al-Káidán belüli testvéreik közötti kapcsolat hitelességét megmutassuk. Már a csatlakozás első napján szívesen nevet változtattunk volna, de nem tehetjük ezt anélkül, hogy erről Oszama bin Ladennel, Allah óvja, konzultáltunk volna.”

Az al-Káida új szárnya Észak-Afrikában

A Maghreb al-Káida létrehozása szövetséget és háttérként bázist teremtett az észak-afrikai és száheli iszlámisták számára. A maghrebi dzsihádisták csoportok egyesítése az al-Káida lobogója alatt Oszama bin

Laden szervezete számára lehetőséget teremtett arra, hogy kiterjessze tevékenységét és befolyását a muzulmán világ egy olyan részére, ahol addig háttérben volt. A helyi csoportok számára az al-Káida nevének használata lehetővé tette, hogy megalapozzák a hírnevüket, és nagyobb területre terjesszék ki az új tagok toborzását.

A GSPC csatlakozásával a dzsihádisták doktrínát és módszereket váltott a Maghreb-térségben. A Maghreb al-Káida lett az al-Káida negyedik fegyveres ága a Szaúd-Arábiában, Afganisztánban és Irakban létrehozott „franchise”-ai után.

A 2007. áprilisi marokkói és algériai merényletek szimultán végrehajtásával valóra vált az operatív kapcsolat a különböző Maghrebi csoportok között. A GSPC az al-Káidán belüli elfogadása érdekében teljes mélységében átszervezte a csoportját. Az új doktrínák Afganisztánban formálódott ideológiákat terjesztettek, az 1990-es évek felkeléseiben részt vett iszlámisták oktatták az új módszereket, a szomszédos országok harcosai integrálódtak a GSPC katonai hierarchiájába. Új vezetőket választottak, és új stratégiákat fogadtak el.

A Maghreb al-Káida az észak-afrikai szalafista mozgalmak egységének a kifejeződése, s nem csupán egyszerű folytatása a GSPC-nek. Abdeluadud többször is megemlítette a mauritániai, tunéziai és líbiai testvérekkel való kapcsolatot, és örömet fejezte ki, hogy egyre növekszik a szomszédos országokból érkező újoncok száma. A dzsihádisták tevékenységi körzet már túllépte a nemzeti határokat azzal, hogy közös parancsnokságot hoztak létre, amely szövetségbe tömörítette ezeket az országoknak a harcosait.

2006-ig a GSPC elsődleges feladata az iraki felkelés támogatása volt. Önkéntesekből sohasem volt hiány a Maghreb-ország-

A MAGHREB-ORSZÁGOK ÉS FŐVÁROSAIK

gokban, ami nagymértékben hozzájárult az iraki felkelés humán erőforrásaihoz a 2004 és 2006 között. Az amerikai invázió után sok algériai ment Irakba harcolni, és szerzett gerilla tapasztalatot városi környezetben. Az Al-Káida Szervezete az Iszlám Maghreb Földjén azonban az iraki csoportokkal ellentétben nem számíthat a lakosság támogatására, ezért jobbára az afgán módszert követik, azaz támadnak, aztán visszahúzódnak a hegyekbe. Ugyanakkor az iraki módszerekből is kölcsönvesznek elemeket: gépjárműbe rejtett pokolgépeket, öngyilkos merénylőket, távirányítású robbanószerkezeteket alkalmazva véres akciókat hajtanak végre a városokban. A két módszer mára már összekapcsolódott egymással, a tálibok is az iraki lázadók módszereit követik.

Teológiai és politikai szempontból a maghrebi dzsihádisták az iraki lázadók

szunnitákkal mutatnak rokon vonásokat. Működési területük földrajzi adottságait tekintve viszont az Afganisztánban, Pakisztánban és Csecsenföldön tevékenykedő mudzsáhidekhez állnak közelebb. A hegyvidéki területek Algériában, mint Kabília és az Aurés, azokra a határ menti területekre emlékeztetnek, ahol a tálibok is élnek (Vazirisztán). Ezek a nehezen megközelíthető területek a gerilláknak kedveznek. Az algériai iszlámisták az elmúlt tizenöt év során gazdag tapasztalatokra tettek szert a fegyveres harcok túlélése terén a hegyvidéki térségekben.

A GSPC videóit és publikációit alapján egyértelműen megállapítható, hogy a csoport 2006-tól a Maghreb más országaiból és a Száhelből érkezett dzsihádisták kiképzőközpontjává, és felkészítésük platformjává vált. A szervezet vezetője, Abu Muszab Abdeluadud egyszerre csatlakozott a glo-

bális dzsihadhoz és a nemzetközi al-Káidához. Ekkor kezdte meg a csoport a térség más országaiból érkező harcosok felkészítését. Először az iraki ágazatnak küldtek önkénteseket, azután a saját jövőbeni szövetségeseiket, a tunéziai, líbiai, marokkói és mauritániai harcosokat képezték ki. Fekete-afrikai aktivisták is érkeztek Nigerből, Nigériából, Csádból és Maliból.

A Maghreb al-Káida területi terjeszkedését kivált az osztrák turisták elrablása mutatta meg, mert az akció végrehajtása regionális kapcsolatokat igényelt, és a szervezet határokon keresztül megvalósuló bevetését jelentette. A két túszt február végén rabolták el Tunéziában, a sivatag déli részén. Csak nyolc hónap múlva, 2008. november 1-jén szabadították ki őket, elrablásuk helyétől több ezer kilométerre, Mali északi részén.

A Maghreb al-Káida 2008. március 10-én az arab al-Dzsazira tévécsatornán közölt hangfelvételén magára vállalta a két osztrák elrablását, és váltságdíjat követelt. Az üzenetben egy bizonyos Szalah Abu Mohammed jelentette be, hogy a Maghreb al-Káida ejtette fogságba 2008. február 22-én a két turistát azzal a céllal, hogy a Nyugatot megbüntessék, amiért együttműködik Izraellel. A hangfelvétel egyértelmű fenyegetést tartalmaz: „Megmondtuk a nyugati turistáknak, hogy mialatt ők özönlének Tunéziába, hogy szórakozzanak, addig a Gázai övezetben testvéreinket gyilkolják a zsidók a nyugati államok együttműködésével... A mudzsáhidek már korábban is figyelmeztették őket arra, hogy a hitehagyott tunéziai állam nem tudja és nem fogja megvédeni őket, és hogy a mudzsáhidek keze eléri őket Tunézia földjén, bárhol is legyenek.”

A GSPC nemzetközi terjeszkedése három fő szakaszban valósult meg. Az első szakaszban közelebb kerültek a csecsen-

földi arab harcosokhoz, akik kapcsolatot jelentettek számukra az al-Káida ázsiai és közel-keleti hálózataiba való belépéshez. A második szakaszban az al-Káida iraki ágában vállaltak feladatot, hogy átvegyék a tapasztalataikat, és véglegesen befogadják őket a nemzetközi dzsihad mozgalmába. Végül a harmadik szakaszban az előző szakaszok tapasztalatait felhasználva egy közös terv és közös cél alapján szövetségbe tömörítették a maghreb szalafista csoportokat.

A Maghreb al-Káida célpontjai a Maghreb és a Száhel térségében

A GSPC hivatalos csatlakozása Oszama bin Laden szervezetéhez 2006. szeptember 11-én történt meg. Alig két hónappal azután a bouchaoui akció volt a csatlakozás első konkrét megnyilvánulása abban az értelemben, hogy a gyakorlatban is sor került annak a stratégiának az alkalmazására, amelynek a lényege a muzulmán országokban levő külföldi, alapvetően nyugati érdekeltségek támadása. 2006. december 10-én Algír nyugati részén megtámadták egy amerikai olajipari vállalat, a Halliburton algériai leányvállalatának, a BRC-nek (Brown Root & Condor) az alkalmazottait szállító autóbust.

A csoport külföldiek ellen elkövetett első támadását a dzsihadista fórumokon közzétett nyilatkozatban vállalták 2007. január 23-án, egy nappal a GSPC névváltoztatása előtt. A közleményhez csatoltak egy filmet is, amely az al-Káida vezetőinek, Oszama bin Ladennek és jobb kezének, Ajman al-Zavahiri bevezetője mellett – demonstrálva a harcosaik professzionizmusát – teljes egészében tartalmazta az akció részleteit: a helyszín kiválasztását, a robbanószerkezetek összeállítását, a megfigyelést és a robbantást.

A 2007. február 25-i nyilatkozat világosan definiálja a nemzetközivé válás stratégiáját és a szervezet célkitűzéseit: „Még egyszer hangsúlyozzuk, hogy az Al-Káida Szervezete az Iszlám Maghreb Földjén a muzulmán nemzet elővédje és védőpajzsa. Célja, hogy megvédje a vallást, a becsületet és az értékeket. Következésképpen a célpontjai semmi esetre sem muzulmánok. A tényleges ellenség, akiket mindenütt üldöz, a gonosz szövetsége a zsidók és keresztések között, valamint a bűntársaik a hitszegők között, és az ügynökeik közöttünk.”

A merényletek fekete sorozata azonban még csak ezek után kezdődött. 2007. március 3-án nagyszabású támadást hajtottak végre, amelynek célpontja a Sztrojtranszgaz vállalat mintegy húsz orosz alkalmazottját szállító autóbusz volt. Az orosz cég gázcsővezetéket fektetett Ain Defla térségében, Algirtól nyugatra. A merényletet vállaló nyilatkozatban az akciót a csecsenföldi muzulmán testvéreknek ajánlották.

A 2007. április 11-i véres algíri merényleteket megelőző héten figyelmeztetésképpen több támadást hajtottak végre a főváros közelében. 2007. április 4-én Tizi Ouzouban a Fekete-hídon egy csendőrségi ellenőrző pontot támadtak; április 6-án egy bomba robbant a hadsereg egyik menetoszlopának az útvonalán Coubat Alamer közelében, Boumerdes térségében. Ugyanezen a napon egy őrjáratot támadtak meg Boughi környékén (Tizi Ouzou); április 7-én Ain Deflában a hadsereg egy őrjáratát támadták; Bouira térségében pokolgép robbant egy őrjárat útvonalán, és fegyveres összeütközésre került sor a hadsereggel egy átfésülő művelés során Sidi Nouman térségében; pokolgép robbant a hadsereg egy járőrútvonalán a Souk Alhaddot Coubat Alamerrel összekötő úton Boumerdes körzetében. Ezekről a

fegyveres akciókról a Maghreb al-Káida a *Mudzsáhidek aratása* (Haszad al-Mudzsáhidin) címmel tett fel anyagokat az Al-Hesba weboldalra. A kifejezést az iraki felkelők nyilatkozataiból vették át, ami szintén az új terrorista szervezet ideológiai és hadműveleti gyökereire mutat rá.

A 2007. április 11-i merényleteket a Maghreb al-Káida a maga nemében egyedülálló akciónak minősítette. Az első merénylet célpontja az algíri kormánypalota volt, és az akciót mártírnevén egy bizonyos Muadh ibn Dzsabal vezette. Ő a Maghreb al-Káida egyetlen kamikázéja, akinek a fedetlen arcú fényképét közzétették az interneten.

A második célpont az Interpol székháza volt Algír Bab Ezzouar városrészében. A merénylet végrehajtója harci nevén Zubair Abu Szajida volt, aki egy 700 kilogramm robbanószerrel megrakott gépjárművel rohant bele az épületbe. „A dzsihádd elleni küzdelem székhelye”, ahogy az al-Káida nevezte, teljesen megsemmisült, a hivatalos mérleg szerint nyolcan vesztették életüket az épületben tartózkodók közül.

A harmadik célpont szintén Bab Ezzouarban volt, itt a rendőrség különleges erőinek székhelyét támadták. A merénylet végrehajtója mártírnevén Abu Dujana volt, aki egy 500 kilogramm robbanószerrel megrakott gépjárművel hajtott bele az épületbe. A sérültek és halottak száma nem ismert a nyilatkozat szerint, de a Maghreb al-Káida több mint kétszázat említ.

A merényleteket vállaló nyilatkozat egyéb öngyilkos merényletekkel is fenyeget a „hitszegők és azok mesterei ellen a keresztések között”. Ezen valószínűleg Franciaországot kell érteni, amelyet a szervezet több alkalommal is megfenyegetett.

2007. január 9-én kedden, két héttel azelőtt, hogy az Al-Káida Szervezete az Iszlám Maghreb Földjén nevet felvették, a

GSPC az interneten egy videóüzenetben támadással fenyegette meg az algériai elnök kormányát támogató franciákat és az amerikaiakat. A felvételen Abdelaadud kijelentette, hogy Amerika és Franciaország kifosztja Algériát, a tolvaj Buteflikával kolaborál, befolyást gyakorol az algériaiak sorsára.

Pontosan egy évvel később, 2008. január 8-án a szélsőséges mozgalmak által gyakran használt egyik weboldalon közzétett videófelvételen a Maghreb al-Káida vezetője a franciák és szövetségeseik elleni harcra kéri honfitársait. Ugyanezen az oldalon a francia hatóságokat többször is megfenyegette egy bizonyos Murabit Muvahhid, felszólítva a szervezet szimpatizánsait arra, hogy a legnagyobb merényleteket Franciaországban kövessék el, továbbá magas rangú, jelképes személyek, mint például Párizs polgármestere, és szimbolikus jelentésű helyek, mint például a Défense negyed és az Eiffel-torony támadásával segítsék elő Nicolas Sarkozy elnök bukását és Franciaország gazdasági összeomlását.

A francia hatóságokat nyugtalanította az 1995-ös merényleteket felidéző fenyegetés. 2007. december 24-én négy francia turistát öltek meg a mauritániai sivatagban. Néhány nappal az indulás előtt a szervezők lemondták a 2008-as Párizs–Dakar-ralit, amely Mauritániát szelte volna keresztül. A Maghreb al-Káida készen állt arra, hogy fegyveres támadást hajtson végre a rali karavánja ellen, sőt öngyilkos merénylők bevetésére is készült. Ugyanebben a hónapban az algériai ellenállás egy afganisztáni veteránokból álló támogató csoportját számolták fel Franciaországban.

Francia érdekeltségek már több alkalommal voltak támadások célpontjai. A Maghreb al-Káida azonban ezek eseté-

ben a korábban jellemző fenyegetések helyett inkább a végrehajtásra koncentrált. A francia Razel BTP vállalat elleni merényletek jól példázták az új módszert. A vállalat Boumerdes térségében, Algírtól mintegy 50 kilométerre az Ammal–Beni–Amrane vasúti alagút helyreállítására kapott megbízást. Az alagút 2008 elején sérült meg, miután egy üzemanyagot szállító tehervonat és egy mozdony összeütközött.

Az első – öngyilkos – merényletet a vállalat ellen 2007. szeptember 21-én hajtották végre Lakhardiában, Koudiet Asaserdoune-ban, a fővárostól nyolcvan kilométerre keletre. A merényletnek nyolc sebesültje volt, köztük három külföldi: egy olasz és két francia. A Maghreb al-Káida azonnal magára vállalta az akciót az interneten közzétett közleményében, mintegy felelve Zavaehiri előző napi videóüzenetére, amelyben arra szólított fel, hogy szabadítsák meg Maghrebet a franciáktól és a spanyoloktól.

A második merényletre 2008. június 8-án került sor. A merényletet Beni Amrane-ban hajtották végre. A Maghreb al-Káida hangsúlyozta, hogy más nyugati cégekhez hasonlóan a Razel vállalatot is többször figyelmeztették a térségben való jelenlétének következményeire, arra, hogy a mudzsáhidok célpontjait képezik, és a hitszegők (az algériai biztonsági szolgálatok) nem képesek megvédeni őket. A Maghreb al-Káida szerint a 2008. június 4. és 8. között végrehajtott merényletsorozatban az algériai hadsereg hetvenkét katonáját és két francia állampolgárt öltek meg összesen.

Két hónappal később egy újabb, még véresebb merényletre került sor. 2008. augusztus 18-án az Issersben egy csendőrségi iskola ellen végrehajtott öngyilkos támadás során negyvenhárman haltak meg, és negyvenötén sebesültek meg. Augusztus 20-án 120 kilométerre dél-keletre Algír-

tól, Bouira város központja volt a helyszíne két gépjárműbe rejtett pokolgépes merényletnek, melynek tizenkét halottja és harminc sebesültje volt a hivatalos jelentés szerint. Az első merénylet célpontja egy kanadai társaság munkásait szállító autóbusz volt, a második a térség katonai körzetének székhelye ellen irányult.

Néhány nappal később, 2008. szeptember 11-én Abdeluadud az internet egyik iszlám oldalán egy huszonnyolc perces beszédben azt magyarázta, tévednek, akik azt hiszik, hogy Franciaország meg fogja védeni a biztonságát saját területein. Nem lesz képes rá: eljön a nap, amikor saját biztonságának problémáival fog küszködni.

A Maghreb al-Káida vezetője azonban nem szándékozik itt megállni. A *The New York Times*nak adott 2008. július 1-jei exkluzív interjújában a jövőre vonatkozó terveiről beszélt. Szervezete legnagyobb sikerének azt tartja, hogy a dzsihádnak tizenhat éven keresztül fennmaradt a Maghreb földjén. „Ma, Allahnak hála, emelkedő fázisban van, sikerült helyi harcunkat regionálissá változtatni és táborunkat kiterjeszteni a Maghreb más országaira és a Száhelre is, hozzájárulva ezzel a regionális dzsihádnak megújulásához.” Arra a kérdésre, hogy szándékukban áll-e merényleteket végrehajtani amerikai földön, kertelés nélkül azt válaszolta: „Ha az amerikai adminisztráció legitimnek tekinti a háborúját a muzulmán földön, akkor a mi akcióink az ő területén miért lennének kevésbé legitimek? Egy dologban legyen biztos minden-

ki: egy percig sem habozunk támadni, amikor lehetséges, bárhol is legyen az.”

2008 decemberében két kanadai diplomatát ejtettek túszul Nigerben, húsz Maliban őrizetbe vett algériai, mauritániai és marokkói dzsihádisták szabadon bocsátását követelve. 2009. január 22-én szintén Nigerben négy európai turistát – két svájci, egy német és egy brit állampolgárt – rabolt el a szervezet. A brit kormányt arra szólították fel, hogy a brit túsz elengedéséért cserébe bocsássa szabadon a bebörtönzött Abu Katada sejket. A brit állampolgárt, Edwen Dyert a szervezet június 2-án közölt nyilatkozata szerint végül május 31-én kivégezték.

Az al-Káida korábban nem rendelkezett olyan stabil területi bázissal, amely ilyen közelségben helyezkedett volna el a nyugati államokhoz, mint a Maghreb-térség. Fennáll a veszély, ezt a bázist arra fogják felhasználni, hogy támadást indítsanak Európa ellen. Az észak-afrikai dzsihádisták csoportok egyesítése az al-Káida zászlaja alatt, a Szahara térségének kiképzőbázisként és fegyvercsempész-útvonalként történő felhasználása, és az elmúlt időszakban Európában felderített észak-afrikai terrorista sejketek mind a fenyegetés súlyát jelzik. A Szahara jelentős stratégiai mélysége, illetve viszonylagos földrajzi közelsége Európához az al-Káida új észak-afrikai szárnyát alkalmassá teszi arra, hogy fenyegetést jelentsen a Földközi-tenger medencéjének nyugati részére, és a térséget a globális dzsihádnak új, élő frontjává változtassa. ■

Irodalom

Al-Shishani, Murad: The Salafi-Jihadist Movement in Iraq: Recruitment Methods and Arab Volunteer. *Jamestown Terrorism Monitor*, No. 23. 2 December, 2005.

Botha, Anneli: *Terrorism in the Maghreb. The transnationalisation of domestic terrorism*. ISS Monograph series, No. 144, 2008.

- Bruguère, Jean-Louis: GSPC est la plus dangereuse menace en méditerranée. *El-Khabar*, 03. 10. 2005.
- Géze, François – Mellah, Salima: Al-Qaida au Maghreb”, ou la très étrange histoire du GSPC algérien. *Algéria-Watch*, 22 septembre 2007.
- Guidère, Mathieu: La tentation internationale d’Al-Qaida au Maghreb. *Focus stratégique*, 2008. No. 12.
- Jebnoun, Noureddine: *Is the Maghreb the „Next Afghanistan”?* Mapping the Radicalization of the Algerian Salafi Jihadist Movement. Center for Contemporary Arab Studies, 2007.
- Kohlmann, Evan F.: *Two Decades of Jihad in Algeria: the GIA, the GSPC, and Al-Qaida*. NEFA Foundation, May 2007.
- Oukaci, Fayçal: Al Zarkaoui dément avoir tué les deux diplomates algériens. *L’Expression*, 31 juil 2005.
- <http://www.algeria-watch.org>
- <http://www.nefafoundation.org>
- <http://www.recherches-sur-le-terrorisme.com>
- <http://www.ctc.usma.edu>
- <http://www.almoltaqa.ps>
- <http://www.qmaghreb.org>
- <http://www.youtube.com>
- <http://www.nytimes.com>
- <http://www.lematindz.net>
- <http://www.lemonde.fr>
- <http://www.lefigaro.fr>
- <http://www.saphirnews.com>